

A jól szerkesztett könyv a vasút minden területét átfogja, az igazgatástól az építésen át az üzemeltetésig. Mindegyik területbe betekintést ad a szerző, oly módon, hogy akár a laikus olvasónak is érdekes olvasmány lehet, sok értékes információval. A tanulmánykötet talán egyetlen gyengesége, hogy kevés kép és térkép található benne. Főként a vicinálisok leírásánál lehetne gazdagabb az illusztrációs anyag. Ez főleg azért lenne fontos, hogy földrajzilag könnyebben el lehessen helyezni az érintett területeket.

Mindezekkel együtt a könyvet csak ajánlani lehet. Mind egészében, mind tanulmányonként érdemes elolvasni és megismerni hazánk történetét a vasúti közlekedés szemszögéből. Élvezettel olvashatják, nemcsak a közlekedési szakemberek, hanem a vasút iránt érdeklődők és a laikusok is.

JÉGER GÁBOR

Somlyódi László (szerk.): A hazai vízgazdálkodás stratégiai kérdései – MTA Budapest, 2002., 429 old.

A hazai vízgazdálkodás jövőjét számos tényező és adottság határozza meg, így számos kihívással nézett, és néz szembe ma is ez az ágazat. A tanulmánykötetet GLATZ Ferenc akadémikus 1997. március 22-én, a Víz Világnapján elhangzott előadása inspirálta, amely a kötetben is szerepel. Ennek nyomán kezdődött el a következő két évben az MTA Stratégiai Kutatások Programja keretében egy olyan kutatási sorozat, amely a hazai vízgazdálkodás múltbeli és jelenlegi helyzetén túl a természet- és környezetvédelemben, valamint a társadalomban és a gazdaságban egyaránt meglévő problémákkal, valamint a jövőben várható helyzetképpel is foglalkozik. Az eredményeket a tárgyalta tanulmánykötetben foglalták össze.

A könyv fellapozva nagyon tömörnek, töménynek tűnik, viszont olvasása lekötő az olvasót. A kötet nagy érdeme, hogy az egyes témaköröket rendkívüli alaposággal, időrendi sorrendben tárgyalja, a múlt eseményeitől a jövőbeni lehetőségek felé halad. Külön kiemelném, hogy minden egyes pozitív, ill. negatív megállapítást példákkal támaszt alá. Emellett külön tárgyalja az egyes témákra vonatkozó hazai, ill. nemzetközi szabályozásokat, így még nagyobb rátekintést ad az olvasó számára az egyes témakörök tartalmáról. További érdemként említeném meg az egyes tanulmányok végén feltüntetett irodalomjegyzéket, amely további iránymutatást ad az adott téma iránt érdeklődőknek.

A könyv felépítésében az egyes tanulmányok mint fejezetek szerepelnek. Az első fejezet a víz nélkülözhetetlen szerepéről, a vízgazdálkodás kialakulásáról, továbbá jelenéről és jövőbeli helyzetéről szól. Rámutat arra, hogy a vízgazdálkodással foglalkozó tudomány nem használja ki a lehetőségeit, valamint szemléletváltásra is szükség van ahhoz, hogy a tudományt a károk „követése” helyett azok megelőzésének szolgálatába állítsuk.

A következő rész a jelenlegi vízgazdálkodást mutatja be részletesebben. Fontosnak tekinti például az éghajlatváltozás, az EU-integráció, a változó igények, hazánk szakmai színvonalának, a kutatás és oktatás helyzetének a tárgyalását, mint olyan stratégiai pontokét, amelyek szerepet játszanak, ill. játszhatnak a jövő vízgazdálkodásának alakításában.

A következő két nagyobb témakör az éghajlatváltozás és a vízigényben bekövetkező változásokat tárgyalja a vízgazdálkodási szempontból. Míg az előbbi külső, bizonytalan elemként, sok tényezőt keresztül fejt ki hatását, addig az utóbbit a szemléletmódbeli változások, a jövőben felmerülő igények kielégíthetősége - mind lakossági, mind mezőgazdasági-ipari szempontból - határozza meg.

A vízminőség alakulása és szabályozása fontos feladata a vízgazdálkodásnak. A hazánk területén lévő felszíni és felszín alatti vizek jelen helyzetének elemzése mellett a tanulmány foglalkozik az EU vízügyi politikájával és az ún. vízgazdálkodási keretirányelvvel, amely a közösség eddigi vízvédelmi szabályozását egységes alapokra helyezi.

A könyv kiemeli az ökológia gondolkodásmód és a természetvédelem fontosságát és foglalkozik azzal a problémával is, hogy mennyire nehéz az e tudományterületen dolgozó kutatók és szakemberek nézeteit összeegyeztetni a mérnöki gondolkodással és szemléletmóddal. Magyarország ma komoly árvízi gondokkal küzd. Ezen probléma tárgyalásán túl már az erről szóló fejezetben is hangsúlyozza, hogy a jövő árvízvédelmi megoldásait az ökológiai szempontok érvényesítésével célszerű megvalósítani.

A területi vízgazdálkodás témakörén belül a jelenlegi mezőgazdasággal és az öntözés helyzetével, múltbeli fejlődésükkel, az e téren felmerülő problémákkal és konfliktushelyzetekkel foglalkozik a könyv, továbbá szorgalmazza egy jól kidolgozott és működtetett szabályozási rendszer megalkotását, amellyel biztosítani lehet a környezet fenntartható fejlődését.

Feltétlenül említést kell tennünk ebben a témakörben a települési vízgazdálkodásról, mint a hazai vízgazdálkodás fontos tényezőjéről. Ugyanis az egészséges ivóvízhez való hozzájutás alapvető emberi jog, ugyanakkor az ennek biztosításához kapcsolódó infra-strukturális követelmények teljesítésének költségigénye óriási. Tárgyalja a könyv a települések vízgazdálkodási feladatait és azok megvalósításának törvényi, rendeleti stb. feltételeit és egy elképzelt település példáján próbálja bemutatni a szerző a jelenlegi rendszert és a felmerülő konfliktushelyzeteket.

A fentiekben bemutatott kötet szinte teljes körű áttekintést nyújt a hazai vízgazdálkodásról. Tárgyalja a múlt és a jelen problémáit, a már sikerrel elvégzett feladatokat és megoldásokat javasol a jövőre. Teszi ezt azért, hogy az eddigi hibákból tanulva nagyobb körültekintéssel járjunk el egy jobb és hatékonyabb vízgazdálkodási stratégia megvalósítása érdekében. A könyvet egyaránt ajánlom minden szakember és a téma iránt érdeklődők figyelmébe, mivel tartalma alapján szinte minden tudományterület érintő élvezetes olvasmány.

KOZMA KATALIN

Gábris Gyula: Földfelszín és éghajlat – ELTE-Eötvös Kiadó, Budapest, 2007. 225 p.

A sors különös játéka folytán ötven évnek kellett elteltelnie ahhoz, hogy abban az országban, ahol a klimatikus morfológia egyik úttörője, alapító atyja BULLA Béla alkotott, az éghajlat és felszínformálás kapcsolatrendszerét vizsgáló önálló kötet, tankönyv napvilágot lásson. GÁBRIS Gyula, az ELTE professzora most egy ilyen tartalmú, nagy számú (összesen 125!) ábrával szemléltetett kötettel gazdagította a hazai geomorfológiai szakirodalmat. E tankönyv – a jelentős számban megjelent korábbi szakkik és klimatikus morfológiai témájú könyvfejezet ellenére – hiánypótló jellegű, a szerző részben a geomorfológia iránt érdeklődő egyetemi hallgatóknak a tanulást segítő alpmunkának, másrészt a más szakterületeken dolgozó kollégáknak szánta az egyre jobban specializálódó szakma egy szeletének szintézisre törekvő összefoglalásaként.

A földfelszín és éghajlat kapcsolatrendszerét tárgyaló magyar nyelven írt kötet ugyan kissé megkésélt a nagy világnyelveken közzétett alapvető munkákhoz képest, de hazánkban kétségtelenül hiányt pótol. Egyesek szerint az éghajlati felszínalaktan már elérte lehetőségeinek határát és többé már nem a morfológiai kutatások „húzóágazata”, legkor-